

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. ואפילו כנס ולבסוף גירש ... וזו ואין צריך לומר זו קתני.....1
- ב. מיאנה בבעל מותרת לאביו מיאנה ביבם אסורה לאביו ... משעת נפילה נראית כצרת בתו.....1
- ג. שש עריות חמורות מאלו מפני שנשואות לאחרים צרותיהן מותרות.....2
- ד. דאין איסור חל על איסור.....2
- ה. מגילה נקראת באחד עשר ... ובארבעה עשר ובחמשה עשר לא פחות ולא יותר....3
- ו. לא תתגודדו לא תעשו אנודות אנודות.....4
- ז. לא תעשו חבורה על מת.....10
- ח. מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד הצות עושין מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין.....12

דף יג.

א. ואפילו כנס ולבסוף גירש ... וזו ואין צריך לומר זו קתני

היה¹ אחיו נשוי אשה שהיא ערוה ליבם, ולו עוד אשה אחרת, ואחר כך גירש, את הערוה, אף על פי שכנס הצרה קודם שגירש הערוה ונעשית פעם אחת צרה לערוה, כיון שלא היתה צרת הערוה בשעה שנפלה ליבם, שהוא שעת מיתת אחיו מותרת צרתה להתייבם, דקי"ל מיתה מתרת².

ב. מיאנה בבעל מותרת לאביו מיאנה ביבם אסורה לאביו ... משעת נפילה נראית כצרת בתו

כבר התבאר לעיל דף יב. שאף על פי שהממאנת³ בבעלה מותרת בקרוביו, אפילו באביו, הממאנת ביבם אסורה באביו, אף על פי שבמאון זה היא עוקרת קידושי או נישואי בעלה הראשון שמת, כאילו לא היתה אשתו מעולם, מ"מ היתה נראית ככלתו בשעה שמת בנו שהיה בעלה הראשון ולא

¹ שו"ע ונו"כ ולבוש אבהע"ז קע"ז

² וכרבא שזו ואין צריך לומר זו קתני. באה"ג שם

³ שו"ע ונו"כ קנה יא ובלבוש שם

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

מיאנה בו, ונפלה לפני יבמה ליבום ואינה ממאנת אלא ביבם, לפיכך אסורה באביו שהיה תמיה. וכן צרתה אסורה לאביו מכיון שנראית כצרת ערוה⁴.

י"א⁵ שלא החמירו לאסורה גם בשאר קרובים כגון באחי אביו או אחי אמו מותרת, ויש אומרים כיון שאסורה לאביו אסורה ג"כ לכל קרוביו שהם אסורים מן התורה כגון אחי אביו ואחי אמו, ואפילו לבן אחותו של בעלה שהיא לו בשעת מיתתו כאשר אחי אמו, שהיא שנייה בדאורייתא, יש אוסרין גם כן בזו כשמיאנה ביבם. אבל בקרובי היבם שמיאנה בו מותרת.

אולם כבר נתבאר שאם מיאנה באחד מן היבמין, מותרת להתייבם לשאר היבמין.

ג. שש עריות חמורות מאלו מפני שנשואות לאחרים

צרותיהן מותרות

מותר⁶ לאדם לישא צרתה של מי שהיא ערוה עליו אם איננה אשת אחיו. לפיכך היתה אחת מכל העריות כגון בתו או אחות אשתו שנשאת לאחר ומת בעל בתו או בעל אחות אשתו והניח עוד נשים מותר בהן. וכן אמו שהיתה נשואה לאחר ומת, והניח עוד נשים מותר בהן, שלא אסרה התורה צרת ערוה אלא במקום שהיתה מצוה עליו לייבמה ונדחית ממנו ע"י הערוה, וכיון שנדחית ע"י הערוה עליו באיסור אשת אה, אבל כשהיא צרת ערוה אצל נכרי אעפ"י שהערוה אסורה עליו היא מותרת לו.

דף יג:

ד. דאין איסור חל על איסור

כלל גדול⁷ הוא בכל איסורים שבתורה, שאין איסור חל על איסור אלא א"כ היו שני איסורין באין כאחת, או שהיה האיסור האחד מוסיף דברים אחרים על אותו האיסור, או אם היה כולל דברים אחרים עם איסור זה.

⁴ ערוך השלחן שם יג

⁵ דעת הרמב"ם והטור

⁶ שו"ע ונו"כ ולבוש שם ב

⁷ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יז הלכה ח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

כגון שאמר שבועה⁸ שלא אשתה וחזר ואמר הריני נזיר, ושטה, כיון שנזירות כולל הוא חרענים וזגים טומאה ותגלחת חל ומתוסף על איסור שבועה וחייב גם על נזירות.

ה. מגילה נקראת באחד עשר ... ובארבעה עשר ובחמשה עשר לא פחות ולא יותר

כבר התבאר במסכת מגילה דף ב. שקריאת המגילה⁹ בזמנה מצות עשה מדברי סופרים, והדברים ידועים שהיא תקנת נביאים, והכל חייבים בקריאתה.

איזה הוא זמן קריאתה, זמנים הרבה תקנו לה חכמים שנאמר (אסתר ט פסוק לא) לְקַיֵּם אֶת יְמֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה בְּזִמְנֵיהֶם ואלו הן זמני קריאתה, כל מדינה שהיתה מוקפת חומה בימי יהושע בן נון בין בארץ בין בחוזה לארץ, אף על פי שאין לה עכשיו חומה קורין בחמשה עשר באדר, ומדינה זו היא הנקראת כרך, וכל מדינה שלא היתה מוקפת חומה בימות יהושע ואף על פי שהיא מוקפת עתה קוראין בארבעה עשר ומדינה זו היא הנקראת עיר. ובכלל זה כפרים ועיירות גדולות, שאינם מוקפים חומה מימות יהושע בן נון שקורין ב"ד¹⁰.

בני הכפרים¹¹ שאינם מתקבצים בבתי כנסיות אלא בשני ובחמישי בימים הקדמונים תקנו להם שיהיו מקדימין וקוראים ביום הכניסה, כפר שאין נכנסין בו בשני ובחמישי אין קוראין אותה אלא בארבעה עשר.

וזה רק בזמן שיש להם לישראל מלכות, אבל בזמן הזה¹², שאין מקדשין על פי הראייה ורבים מונים מקריאת מגילה עד הפסח, ואם אלו היו מקדימין ואלו מאחרין, יחשבו שלושים יום מיום הקריאה ויחגגו פסח ויבואו לאכול חמץ בפסח¹³, ולפיכך אין קוראין אותה אלא בזמנה שהוא יום ארבעה עשר ויום חמשה עשר, בני כפרים ובני עיירות קוראין בארבעה עשר, ובני כרכין קוראין בחמשה עשר.

⁸ פ"ת יו"ד רטו ס"ק ב ומש"כ בשו"ע שם שאינו חייב אלא אשבעה מיירי שהיה כועס או מתאבל או שיכור ואמר הריני נזיר מכוס זה בטר דנשבע שלא לשתותו דבכה"ג אין אסור רק בשתיית כוס זה כדאיתא במסכת נזיר דף י"א וליבא איסור כולל. עיין בתשובת זכרון יוסף הי"ד ס"ס כ"ו

⁹ רמב"ם הלכות מגילה פרק א הלכה א ד

¹⁰ שו"ע ונו"כ תרפח א

¹¹ רמב"ם שם הלכה ו ה

¹² בפיה"מ מגילה א א כתב "בזמן הזה כלומר מזמן שנתחבר התלמוד עד שיבוא המשיח במהרה". וצ"ע שהרי כבר בימי ר"ע ור' יהודה חשיב בזמן הזה כדמשמע בגמ'. ובלבוש כתב בזמן שבית המקדש קיים

¹³ הג"מ שם ולבוש ריש תרפח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ו. לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות

נאמר בפרשת ראה (דברים יד פסוק א) לא תתגודדו הוזהרנו בזה זו¹⁴ שלא יהיו שני בתי דינין¹⁵ בעיר אחת זה נוהג כמנהג זה וזה נוהג כמנהג אחר שדבר זה גורם למחלוקות גדולות¹⁶ שנאמר לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות¹⁷. וי"א שאין איסור זה אלא בהבורה אחת שחולקין קצתן על קצתן והן שוין בחכמה, שאסור לעשות כל כת מהן כדבריו שזה גורם מחלוקת ביניהן, אלא ישאו ויתנו בדבר הרבה עד שיסכימו כולם לדעה אחת, ואם אי אפשר בכך יעשו הכל כדברי המחמירין אם המחלוקת הוא על דבר שהוא מן התורה, אבל בשני בתי דינין חלוקין והן שוין בחכמה לא נאמר על זה לא תתגודדו¹⁸ וכן נהגו להלכה¹⁹.

וי"א²⁰ שאם נחלקו שתי בתי דינים בדבר הלכה, אם שוין בחכמה חייב כל אחד לעמוד על דעתו ולנהוג כדבריו הוא ותלמידיו, ואם אחד גדול מחבירו או מרובה מחבירו הלכה כדבריו. אבל בדבר מנהג כיון שאינו מדברי תורה בזה לא יעשו אגודות אגודות, וע"ז נאמר לא תתגודדו בשני בתי דינים ובבית דין אחד אף בדבר הלכה ישאו ויתנו עד שיסכימו כלם לדעה אחת.

¹⁴ בספר סדר למשנה על הרמב"ם ובפרי חדש סי' תסח ובנימוקיו על הרמב"ם בספר מים חיים כתבו דזהו רק אסמכתא ואין בו איסור תורה אמנם בפמ"ג סי' תצג ס"ל דהוה איסור דאורייתא וכן מוכח דברי הכס"מ כאן שביאר שאין לוקה בזה משום דהוה לאו שבכללות ועיין בשדי חמד מערכת הלמ"ד כלל עה שהביא מעוד הרבה אחרונים דס"ל שהוא איסור דאורייתא ועיין אגרות משה או"ח ד סי' לד שפסק בפשיטות שאיסורו מדאורייתא

¹⁵ והנה דין זה פלוגתא דאב"י ורבא (יבמות יד ע"א), דאב"י סובר דשני בתי דינין בעיר אחת זה עושה כך וכו' עוברים בלא תתגודדו, ורבא סובר דוקא בית דין אחד פלג מורין כבית שמאי וכו', אבל שני בתי דינין בעיר אחת אלו מורין כך וכו' לית לן בה, והרמב"ם פוסק כאב"י, וכבר תמה הכסף משנה (כאן) דהלכה כרבא לגבי אב"י, ועיין מה שתירץ, ועיין בלחם משנה. והחינוך מביא דברי מורו שפוסק כרבא,

¹⁶ ועוד נראה לי שמצינו שהרמב"ם והרשב"א ודעימיה חלוקים בטעמם, שמהרמב"ם משמע שעיקר הטעם שהקפידה התורה על לא תתגודדו שלא נעשה אגודות אגודות הוא משום שלא ירבה מחלוקת בישראל והרשב"א (שם) ורש"י (שם י"ג ע"ב ד"ה לא תעשו) והריטב"א כתבו הטעם שהקפידה התורה על לא תתגודדו כדי שלא תהיה התורה כשני תורות, וז"ל הריטב"א (שם בד"ה מאי לא תתגודדו) כי כלנו בני אל אחד נחנו ותורה אחת לנו עיי"ש (הגהת מבן מחבר המנחת חינוך הגאון מוה"ר שמעון באב"ד זצ"ל, אב"ד טארניפאל)

¹⁷ שם הי"ד

¹⁸ חינוך מצוה תסז בשם מורו

¹⁹ אגרות משה אבהע"ז א סי' נט

²⁰ כ"כ בשדי חמד מערכת חול המועד אות יד ליישב דעת הרמב"ם שכתב לא תתגודדו בשני בתי דינים ועפ"ז יישב גם אמאי לא הוכיר איסור לא תתגודדו הדבר הלכה ורק הוכיר בדבר מנהג ועיין בשדי חמד מערכת למ"ד אות עט ד"ה הנה בספר מש"כ שם והביא החולקים עליו שאף בדבר איסור בשני בתי דינים לדעת הרמב"ם יש לא תתגודדו וצריכים לשאת ולתת בדבר עד שיגיעו לעמק השוה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ו"א²¹ שהאיסור הוא על ראשי הקהל למנות שני בתי דינים, שע"י זה באים לאגודות כיון שכל אחד יעשה כרבו אבל אם יש שני בתי דינים אין על הקהל חיוב להגיע להסכמה אחת אלא כל אחד יעשה כרבותיו.

לא ינהגו²² בעיר אחת מקצת בני אדם מנהג זה ומקצת בני אדם מנהג זה, ואפילו שאינו איסור אלא מנהג שנהגו²³ אסור לנהוג שני מנהגים משום לא תתגודדו. ו"א²⁴ שבמנהג אין שייך לא תתגודדו ולכו"ע אין ראוי לחלק לשני אגודות שגורם מחלוקת ופירוד הלבבות ושנאת חנם אשר החריבה בית תפארתינו²⁵.

במה דברים אמורים²⁶ דווקא במנהג שנחלקו בו, שאלו אמרים מותר, ואלו אמרים אסור. אבל במקום שנהגו מנהג מסוים מחמת מקום, ובמקום אחר אין נוהגים מחמת שבמקום זה אין שייך סיבת המנהג, ההולך ממקום שנהגו למקום שלא נהגו, רשאי לנהוג כמנהגו ואין בו משום לא תתגודדו²⁷.

²¹ שו"ת שרידי אש חלק ב סימן יב ועיי"ש שעפ"ז יישב דברי הרמב"ם

²² רמ"א אור"ח סי' תצג סעי' ג ומנן אברהם שם ס"ק ו

²³ כך הוכיח מג"א שם ס"ק ו מסוגיא דיבמות יג ע"ב שגם במנהג שייך לא תתגודדו (ועיי'ן שדי חמד שם כלל עט מה שהאריך בזה)

²⁴ הגאון מוה"ר שמעון באב"ד זצ"ל, אב"ד טארניפאל שם בדעת החינוך ועיי"ש שתלה מחלוקת זו בטעם האיסור שאם הוא משום שלא ירבה מחלוקת א"כ שייך טעם זה גם במנהג אבל אם הוא משום שנעשה כשני תורות א"כ זהו רק בדבר הלכה ולא במנהג (וכ"כ בשדי חמד שם) וכתב שם וז"ל "אם כן נימא נמי דדוקא במחלוקת בדיני התורה כצרת הבת וכדומה עובר מדאורייתא, אבל היכא שמחולקים באיסור דרבנן כגון מגילה בארבעה עשר ובחמשה עשר דאסור להו רבנן לבני ארביסר למקרי בחמיסר שהוא רק מדברי קבלה וכדומה כמו בשר עוף בחלב שהוא איסור דרבנן גרידא אין עובר בהם משום לא תתגודדו רק מדרבנן ולא מדאורייתא. אבל באמת אחרי העיון אינו כן, אלא במחלוקת באיסור דרבנן בבית דין אחד בעיר אחת עובר מדאורייתא על לא תתגודדו. ואל יהיה דבר זה רחוק בעיניך, כי כעין זה מצינו בתוס' ע"ז כב ע"א בד"ה תיפוק ליה בשם רבנו תם דגם המכשיל חבירו באיסור דרבנן עובר בלפני עיור מדאורייתא. ואאמו"ר בפנים (המנחת חינוך מצוה רלב אות ב) הטעים דבריהם, דלא גרע המכשיל את חבירו באיסור דרבנן ממי שנותן לו עצה שאינה הוגנת לו, עיי"ש. והכא נמי כיון דכל מילי דרבנן רמיזי בתורה שאל אביך (דברים לב, ז) גם עליהם בא אזהרה זו שלא נעשה התורה זו של אזהרת שאל אביך כשתי תורות" אמנם החינוך ס"ל משום שלא ירבה מחלוקת שכתב בדברי מורו "שוה גורם מחלוקת ביניהן" ואעפ"כ ס"ל שאין שייך במנהגא ועיי'ן העמק דבר עה"ת שם כתב "וכן שנוי מנהג מה שאינו שייך לתורת ה' אין בזה אזהרה"

²⁵ שדי חמד מערכת הלמ"ד כלל עט

²⁶ וז"ל שם "וג"ל דוקא במנהג הדומה למגילה דמגילה הכרכים ג"כ ס"ל שהכפרים מחוייבים לקרות קודם, וה"ה דרך משל שבמדינות פולין נוהגים להתענות ולומר סליחות כ' בסיון ואם נתקבצו בני פולין ובני מדינה אחרת למקום א' מותרים כל אחד לעשות כמנהגו ואין בזה משום ל"ת אבל בדבר שמחולקים בדבר כגון שאלו אוכלין חלב בני רינ"ס ואלו אין אוכלין אם נתקבצו למקום א' צריכים לעשות מנהג שוה משום לא תתגודדו" שם

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

במקום שתקבעו אליו מכל המדינות, וכל אחד רוצה לנהוג כפי המקום שבא משם ולא נקבע איזה מנהג קבוע, אין בזה משום לא תתגודדו. כגון שלא לאכול מיני קטנית בפסח שאנשי ספרד נוהגין היתר ואנשי אשכנז נוהגין איסור²⁸.

אבל אם יש מחלוקת בדין, ובמקום אחד נהגו איסור ולדעתם כל העולם צריך לנהוג כן לדינא, ובמקום אחר נהגו היתר ולשיטתם כל העולם צריך לנהוג כן. יש בו לא תתגודדו אפילו במקום שמתקבעים אליו מכל המדינות וצריכים להתמצע בדין במנהג אחד²⁹.

ואם נתקבעו למדינה אחת, וכל קהילה נהגה כמנהגה בדבר שיש בו מחלוקת בדין, הוזה כשני בתי דינים בעיר אחד שלהלכה אין בו משום לא תתגודדו³⁰.

בערים הגדולות³¹ שאנשים בעלי מנהגים שונים דרים מעורבים³², ויש בתי כנסיות הרבה, ומתפללין כל אחד בביהכ"נ הסמוך לביתו אף שהוא בנוסח אחר ומנהגים אחרים, אין אף לכתחילה עניין דעשיית אגודות.

הסכמה שתקנו קצת בחרם, ו"א ששייך ביה לא תתגודדו וצריכים כלם להתמצע במנהג אחד, וי"א שאין שייך בו לא תתגודדו.

חוקים שנתייסדו במקום מסויים על פי גדולי הדור לשמור את דרך השם התורה והמצוה אשר צוה לנו משה, והנהיגו בהם כמה שנים, אסור לשנותם, אפילו בשני מקומות ואפילו להסוברים שאין איסור לא תתגודדו במנהג³³.

מקום שנהגו בו מנהג ונחרב מאין יושב, ואח"כ חזרו להתיישב, בו אין צריך לנהוג המנהג הישן ואין בו משום לא תתגודדו³⁴.

²⁸ אנרות משה שם

²⁹ שם

³⁰ שם

³¹ אנרות משה או"ח ה סי' כד

³² וז"ל שם "ויש מקום לומר שבערים הגדולות כנאו יארק וברוקלין, דהאינשי דרין מעורבין, ובתי כנסיות הרבה איכא, שבחול, ואף בחוה"מ, מחמת שרובא דאינשי מוכרחין לילך לעבודתן, מתפללין כל אחד בביהכ"נ הסמוך לביתו אף שהוא בנוסח אחר ומנהגים אחרים, ליכא אף לכתחילה בזה עניין דעשיית אגודות, כיון דהוא ידוע לכל מתפלל דאיכא דמנחי תפילין (בחול המועד) ואיכא דלא מנחי בציבור זה".

³³ הנאון מוה"ר שמעון באב"ד זצ"ל, אב"ד טארניפאל בהנהותיו למנחת הינוך מצוה תסז והוא לפי דברי הריב"ש תשובה שצט בשם הרמב"ן ז"ל (במשפט החרם), שכל קבלת הרבים לעשות סייג ונדר לתורה הוא כקבלת התורה, וחל עליהם ועל זרעם אחריהם אף שלא קיבלו עליהם בהסכמה רק שנהגו מעצמם סייג לתורה, עד כאן דבריו

ומעתה יש לנו לומר דבר חדש, שאפילו בשני בתי דין או בשני מקומות אסור לשנותם. דדוקא במצוה פרטית אז שרי בשני מקומות לדברי הכל, אבל בדבר הנוגע לכל התורה כולה לדברי הכל אף בשני מקומות אסור, וא"כ חוקי העיר הנוגעים לכל דיני התורה בודאי מהם יתד ומהם פינה לכל קיום התורה והמצוות איסורא איכא לשנותם

³⁴ חק יעקב סי' תסח

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

מי שנהג חומרא מפני שהיו מחמירים במקום שיצא משם, לא שייך לא תתגודדו³⁵.

מפני הספק מותר לנהוג חומרא בדבר שנחלקו בו הפוסקים ושניהן שוין בחכמה ובמנין ואע"ג שנהג כחומרת שני הדיעות³⁶ אבל במקום שלדעת שני הדיעות הדבר מותר כל אחד מטעם אחר, אסור להחמיר בגלל שרועה לאחוז בטעם החומרא של שניהם, כיון שהוא שני חומרות שסותרים אחד את השני. ובמקום שהוא חומרא לאחד וחומרא זו היא קולא במקום אחר שבו מחמירה הדיעה השניה³⁷ שמקילה במקום זה רשאי לנהוג חומרת שניהם דהיינו שבמקום זה יחמיר כאחד ובמקום אחר יחמיר את השני אע"ג שהיה לו להקל לפי מה שנהג במקום הראשון³⁸.

במקום שרוב בני העיר נהגו מנהג אחד, צריכים המיעוט לנהוג כהרוב³⁹.

ההולך ממקום שנהגו למקום שלא נהגו ואין דעתו לחזור נהג כמנהג המקום שבא לשם⁴⁰.

בדבר שידוע לכולם שיש בו מחלוקת לדינא, שחכם אחד מורה כך וחכם אחד מורה כך, רשאי כל אחד לנהוג כמנהג רבותיו, רק שאין ראוי שבבית כנסת אחד ינהגו שני מנהגים⁴¹.

שם³⁵

³⁵ דאמרינן בעירובין דף ז' שר"ע נהג ב' עישורין כב"ש וכב"ה דהיינו שלב"ש ראש השנה לענין מעשרות הוא ראש השנה ולב"ה ראש השנה לענין זה הוא במ"ו בשבט (ונ"מ למעשר שני או מעשר עני שמעשר שני הוא בשנים א' ב' ד' ה' של השמיטה ומעשר עני נהג בשנים ג' ו' לשמיטה) ור"ע החמיר להפריש גם מעשר עני וגם מעשר שני ומקשה הא הוי תרי חומרי דסתרי אהדדי ומשני ר"ע גמרא אסתפיק ליה שלא היה יודע איך ס"ל לב"ה וכ"כ התו' ביבמות דף ט"ו (שם)

³⁷ כגון מחלוקת רב ושמואל בחולין מג ע"ב במה דקי"ל שאם ניקב הושט אפילו במשהו הבהמה טריפה ולדעת רב בתרביץ הושט נקיבתו במשהו שהרי הוא כוושט עצמו ולדעת שמואל דוקא ברוב שאינו כוושט עצמו וא"כ רב מחמיר לענין טריפה לאסור הבהמה וטעם מחלוקתם האם הוא מקום שחיטה שלרב הוא מקום שחיטה ולשמואל אינו וממילא אם התחיל לשחוט בתרביץ הושט וגמר רוב השחיטה בושט עצמו לרב כשר כיון שהוא במקום שחיטה ושחט הכל בושט וכן לשמואל אע"ג שהתחיל שלא במקום שחיטה וא"כ ניקב התרביץ ע"י השחיטה קודם שהתחיל לשחוט אבל שתרביץ בעינין ניקב רובו וכאן אינו אלא משהו וממ"נ כשר אבל אם נחמיר חומרת שניהם א"כ הבהמה טריפה דלשמואל לא הווה מקום שחיטה וא"כ הרי הוא כניקב ולרב ניקב התרביץ במשהו הרי הוא טריפה ואמרינן בגמ' שם שאין להחמיר כיון דהווה תרי חומרי דסתרי אהדדי שאם כרב שניקב במשהו, הרי כשרה כיון שאינו נחשב ניקב ואם כשמואל הרי כשרה כיון שאין רוב

שם ובפמ"ג שם³⁸

שם³⁹

אגרות משה שם⁴⁰

⁴¹ אגרות משה או"ה ה סי' כד וז"ל שם "הנה במ"ב סימן לא סק"ה איתא דכתבו האחרונים דבבהכ"נ אהת אין נכון שקצתם יניחו וקצתם לא יניחו, מאיסור לא תתגודדו. ומש"כ רק שאין נכון, הוא משום דידוע לכו"ע שיש שני הבתי דינים בעולם, שלכן אף במניין אחד ליכא האיסור. והמעם נראה דנעשה זה ממילא כדבר הרשות, שלא שייך איסור בעשיית אגודות. דהא קודם שהוחלט דהלכה בבית הלל, היה רשאי לעשות גם כדברי בית שמאי, כדתניא בחולין דף מד ע"א. היינו מי שסובר בעצמו כב"ש, או בסתם אינשי שאינם בעלי הוראה וצריכין לשאול מחכם מומחה, שהיה רשאי לשאול גם מחכם שהיה סובר כב"ש. ואף שהשואל יודע שאיכא מחלוקת בין החכמים בדין זה, אין הדין לאלו שאינם יכולין להכריע הדין כדין ספק, שצריך להחמיר באיסורי דאורייתא ולהקל בדרבנן, אלא שרשאי לילך לפני החכם המומחה להוראה שבעיר, ויעשה כמו שיורה לו, בין בדאורייתא בין בדרבנן כהוראתו, אף שידוע לו שאיכא מחלוקת בזה. שזוהו עניין כח הוראה, ולא שהוא לימוד בעלמא שהחכם מודיע לו איך הוא סובר וכשאיכא שתי החלטות לדינא, וידוע זה, כמו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

הנוהג להניח תפילין בחול המועד ומתפלל בבית הכנסת שאין מניחים, אם הוא בעיר שיש נוהגים כך ויש נוהגים כך אין ראוי לו לשנות וראוי שלא שיניח אבל אין איסור בדבר⁴² אם מניח וכן להיפך אם מנהגו שלא להניח ומתפלל בבית כנסת שמניחים, אבל אם בעיר זו נהגו כולם במנהג אחד⁴³ אסור לשנות ממנהגם.

שבצרפת ואשכנז עושין כבעלי תוס' והרא"ש, ובספרד עושין כהרי"ף ורמב"ם, לא יועיל כלום הוראת חכם ספרדי לשואל אשכנזי וצרפתי כשישיב לו כהוראת חכמי ספרד, והוראת חכם אשכנזי וצרפתי לשואל ספרדי. אבל חכם אחר יוכל להשיב לו כפי הוראת חכמי מקום השואל. ויתחשב הוראת הראשון שהורה לבני אשכנז וצרפת כהוראת מורי הוראה דבספרד, ולבני ספרד כהוראת מורי הוראה דבצרפת ואשכנז, כמועה בדבר משנה. ורק כשאחד מבני אשכנז וצרפת נתחכם וחלק על חכמי מדינתו שנוהגין כמותם, ופסק באיזה דברים כחכמי ספרד, כמו שעשה הגר"א מווילנא, ואף בדברים שנהגו בין אנשי ספרד ובין אנשי צרפת ואשכנז בשווה, והגר"א מווילנא חלק עליהם – והסכימו כל חכמי דורו שהוא גדול ביותר מכל חכמי דורו שהיו גדולי תורה מאד, ושהגר"א הוא גדול ביותר גם מהרבה דורות שלפניו, וראוי לחלוק אף על חכמי וגדולי ישראל מכמה דורות שלפניו. וכל תלמידיו שהיו גדולי הדור ההוא, הסכימו שהגר"א ראוי גם לחלוק כאחד מן רבותינו הראשונים, שלכן מכיוון שהוא בתרא, יש להורות הלכה כמותו. והתחילו לנהוג כמותו בכל דבר אף שהיה נגד המנהג. ואדם גדול וגאון כהגר"א שייך שיעשה שינוי גם אצל הספרדים, דהא מבאר גם דברי הרמב"ם והרי"ף וראב"ד, וכל רבותינו הראשונים דחכמי ספרד, שלפי ביאורו יש להיות כמה שינויים. ואולי ישנם גם מאנשי ספרד שעושין כשיטת הגר"א, אף לעניין מה שמפרש דברי הרמב"ם והרי"ף וכל חכמי ספרד הראשונים. אבל שאר גדולי עולם מרבותינו האחרונים לא מצינו כזה.

ואף שיטת הגר"א לא קיבלו עליהו כולם, אף לא בעירו, ומשמע שגם לא הקפיד ע"ז. והוא מטעם שמצד עצם הדין אין להו למי שבק מנהגם בשביל שהגר"א הוא גדול ביותר, דהא חזונו דמנהגא עדיף. דהא נהוג עלמא כר' אילעי בראשית הגז, וכו' יאשיה בכלאי הכרם (ברכות כ"ב ע"א), אף שהוא דלא כרוב התנאים, וגם באיסורי דאורייתא, ואף שאיכא קושיות ותיובחות שלא ניתרצו. ואף שיש לומר שלא דמי להא דנהוג עלמא כר' אילעי, דכיוון דמנהגם הקודם של מי שלא קיבלו את שיטת הגר"א היה ע"פ פסק הלכה דחכמי אשכנז וצרפת שהיו מקודם, שהיו אז הרבים ואף כולן, ועתה נמצא חולק מי שראוי לחלוק עליהו, שייך שיחלוק אף על מה שכבר נהגו כן, כיוון דידעינן הטעם שנהגו כן. ול"ד למנהגא דנהגו כר' אילעי בראשית הגז וכו' יאשיה בכלאי הכרם, שנעשה המנהג אף שידעו גם שרבנן פליגי ע"ז. וכן אלו שמתנהגין כהבעש"ט ותלמידיו שהיו ג"כ גדולי תורה, שאין מניחין תפילין משום שאולי בתר הזוהר, מטעם דסברי דלא נתברר מגמ' בירור הדין כדחזונו שפליגי רבותינו הראשונים בזה, שלכן יש למיזל בתר הזוהר. והגר"א שפסק דאין מניחין, לא מפני שאיתא כן בזוהר, אלא משום דסובר דגמ' דידן ובירושלמי סוברין כן. כמפורש בדבריו בסימן ל"א שלא הזכיר כלל הא דהזוהר בהטעמים שפליגי על רבותינו מהרמב"ם והרא"ש ועוד הרבה ראשונים, דסברי דמניחין תפילין, אלא משום דמשמע לו שגם גמ' דידן סובר כן. עכ"פ מאחר שידוע שאיכא אינשי שמניחין תפילין ואיכא שאין מניחין בחוה"מ, ליכא הלאו דעשיית אגודות, שלכן כתבו האחרונים שהובאו במשנה ברורה שם, רק לשון שאין נכון שקצתם יניחו וקצתם לא יניחו, ולא שאסור.

⁴² מאחר שידוע שאיכא אינשי שמניחין תפילין ואיכא שאין מניחין בחוה"מ, ליכא הלאו דעשיית אגודות, שלכן כתבו האחרונים שהובאו במשנה ברורה שם, רק לשון שאין נכון שקצתם יניחו וקצתם לא יניחו, ולא שאסור. שם

⁴³ אבל ודאי כשהוא בעיר שכולן מניחין תפילין בחוה"מ, מסתבר שיהיה אסור שלא להניח בלאו דעשיית אגודות, דהא אפשר שאין יודעין כלל בעיר זו שאיכא דאין מניחין תפילין. ואף שידעו שאיכא בעולם ספרדים שאין מניחין, הם במדינות אחרות רחוקות מערים דמדינותינו. ואפילו באמריקא שיש גם מהספרדים בהרבה ערים, ובפרט בערים הגדולות, הם בקהילות מיוחדות ואין באין להתפלל בבתי כנסיות דקהילות אשכנזים, רק יחידים בהזדמנויות רחוקות, ובכונן דא היה להו להניח תפילין בחוה"מ. אך מצד שאיכא כאן קהילות רבות מהאשכנזים שאין מניחין תפילין בחוה"מ, משום שהם מהקהילות הנוהגין כהבעש"ט ותלמידיו, שנקראו חסידים, וגם יש יחידים מהאשכנזים הנוהגין כהגר"א, ומזדמן טובא שמתפללין יחידים כאלה בביהכ"נ שמניחין תפילין, כיוון שמצוי וידוע זה, ליכא ממש האיסור דעשיית אגודות.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אסור⁴⁴ להעשות אגודות אגודות בבית כנסת אחד משום לא תתגודדו, הלכך אסור לנהוג מנהגים שונים בבית כנסת אחד, בעניני תפלה וכל הכרוך לה אלא כל העבור חייבים לנהוג מנהג אחד על פי הרוב.

אסור בביהכ"נ אחת⁴⁵ לשנות ממנהגי המקום בדברים הניכרים⁴⁶ ויש בזה שני איסורים א. מלאו דלא תתגודדו ב. מדין אל ישנה מפני המחלוקת⁴⁷.

המתפלל בבית הכנסת שבו יש מנהג להתפלל בנוסח מסויים⁴⁸, והוא נוהג בנוסח אחר בתפילת הלחש לא ישנה ממנהגו אבל בקדושות שנאמרות בקול רם יאמר בנוסחת העיבור⁴⁹. וי"א⁵⁰ שאין בזה כלל משום לא תתגודדו ויכול להתפלל הכל כמנהגו, אם אינו הש"ץ.

בני חו"ל⁵¹ הנמצאים ביו"ט שני של גלויות בארץ ישראל, רשאים לעשות מנין לעצמם, כיון שנחשבים קהל לעצמו והרי הם כבי"ד נפרד, ודינם כשני בתי דינים בעיר אחת שלהלכה אין בו משום לא תתגודדו.

⁴⁴ שו"ת משפטי עוזיאל כרך ד עניינים כלליים סימן א

⁴⁵ אגרות משה או"ח ד סי' לד

⁴⁶ אף שאולי איסור לא תתגודדו ליכא משום שליכא חלוקים בעיקרי נוסח הברכות והתפלות איסור השני שאל תשנה מפני המחלוקת ודאי איכא (שם)

⁴⁷ דבפסחים דף נ' ודין זה הוא מדרבנן. ורק מה שמניח תפילין גם בתפלת המנחה אין למחות בידו ואף שאיכא בזה משום יוהרא דמכיון דבא ממקום שנוהגין כן ליכא משום יוהרא. אבל על שאר השינויים צריך למחות בידו וגם לכופו בהתראה שיהיו מוכרחין לסלקן ממשרתו אם לא יעשה כהדין שלא ישנה כלום ממנהגי בית הכנסת כשהוא מתפלל בביהכ"נ אף שלא לפני התיבה, (וצ"ל שכוונתו לשינויים ממש ולא לשינוי מנוסח ספרד ואשכנז שבוה כתב בכמה מקומות שאין בו איסור כלל עיין לקמן) לבד הנחת תפילין בתפלת המנחה ואמירת וידוי בלא הכאה על הלב שלא ניכר (שם)

⁴⁸ ולפי האגרות משה הנ"ל או"ח ה סי' כד א"כ אם ישנם כמה בתי כנסיות בעיר וכל אחד בנוסח אחר א"כ כיון שידוע שישנם כמה נוסחאות אין בו איסור אלא רק ראוי שלא יהיה כמה מנהגים וכמו בהנחת תפילין בחול המועד ואם הוא בעיר גדולה א"כ ודאי שאף לכתחילה יכול להגיד הכל כנוסחתו ועיין אגרות משה או"ח ג סימן פט שאם הוא במקום שאין אומרים וידוי וי"ג מדות קודם נפילת אפיים ונודמן לו להתפלל במקום שאומרים וידוי וי"ג מדות, ודאי צריך ג"כ לומר וידוי וי"ג מדות כמנהגם שאוסר לשנות מנהג ביהכ"נ שמתפלל בו כדתנן בפסחים דף נ' ואל ישנה אדם מפני המחלוקת, וגם בכל מקום מהנוסח שאפשר להכיר שאינו עושה כמנהג המקום מוכרח לנהוג כמנהגם, וגם אולי איכא גם משום לא תתגודדו.

⁴⁹ שו"ת משיב דבר ח"א סי' יז

⁵⁰ שו"ת אגרות משה או"ח ה סימן לו וז"ל שם" הנה פשוט לע"ד שחילוקים הקטנים שאיכא בין הנוסחאות, לא נחשבין לדינא כלום, ויכולין להתפלל בציבור אחד ואין בזה לא תתגודדו, שידוע לכל שאין חילוק לדינא בהם. ובפרט שכל דבר הרי כל אחד אינו משמיע קולו כל כך שידעו איך הוא מתפלל, ותפילת שמ"ע הרי אומרים בלחש. ולשון הקדושה שזה אומר נקדש וזה נקדישך, כיוון שבעצם אין צורך להקהל לומר זה כלל, כדאיתא בריש סימן קכ"ה, ודאי אין בזה משום לא תתגודדו ולא משום חשש מחלוקת, אף שוודאי טוב לומר בלשון שהש"צ יאמר, ולכן ליכא חילוק לע"ד בזה" (ועי' מש"כ באגרות או"ח ח"ב סי' כ"ד ד"ה ומה שהתפילין, וסי' ק"ד, דבמקום שיש שם נוסח קבוע, צריך לומר בנוסח שהקהל מתפללין כל מה שאומרים בקול רם).

⁵¹ שו"ת הלכות קטנות ח"א סי' ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ז. לא תעשו חבורה על מת

הזהירה התורה⁵² בפרשת קדושים (ויקרא יט פסוק כח) וְשָׂרֵט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתְּנוּ בְּבִשְׂרֵכֶם וְחֹזְרָה וְהִזְהִירָה בְּפִרְשֵׁת רֵאָה (דברים יד פסוק א) לֹא תִתְּגַדְּדוּ וְהִזְהִירוּ מַעֲשֵׂוֹת שֵׁרֵט בְּבִשְׂרֵנוּ כִּמוֹ שִׁיעֲשׂוּ עֹבְדֵי עֲבֹדָה זָרָה

לפיכך⁵³ השורט שריטה⁵⁴ אחת על המת אפילו כל שהיא⁵⁵ לוקה שנאמר ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם אחד כהן⁵⁶ ואחד ישראל.

⁵² רמב"ם סה"מ ל"ת מה

⁵³ רמב"ם עבודת כוכבים פי"ב הי"ב שו"ע יו"ד סי' קפ סעי' ח

⁵⁴ "ונכפלו הלאוין, דפסוק אחד כתיב בפרשת קדושים (ויקרא י"ט, כ"ח) ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם, ובפרשת אמור כתיב בכהנים (שם כ"א, ה') ובבשרם לא ישרטו שרפת, וכאן כתיב לא תתגודדו, והכל לאו אחד. אף על פי דשריטה משמע ביד וגדידה משמע בכלי, מ"מ פוסקים דגדידה ושריטה הכל אחד כר' יוסי במכות כא ע"א דהלכתא כוותיה, ובין שהתרו בו מלאו דשריטה או מלאו דלא תתגודדו חייב מלקות, כי הכל אחד הן ביד והן בכלי, ויכול. להתרות בו מאיזה לאו שירצה כי הכל אחד, עיין בבספ משנה" (כאן הי"ג) (מנחת חינוך מצוה תסז אות א)

⁵⁵ מנחת חינוך שם

⁵⁶ "והנה אף על פי שבכהנים מבואר לאו זה בפני עצמו, מ"מ אינו נמנה בפני עצמו כי בא להשלים הדינים, כמו שמבואר בספר המצוות לרבינו בכמה מקומות כגון קרחה (לאוין קע"א) וגילוח הזקן (לאוין מד) דאף על פי שבכהנים נכפלו אינם רק לאו אחד כי הם להשלים הדינים, ויש הרבה כזה בספר המצוות להרמב"ם מי שבקי בדבריו". (מנחת חינוך שם אות א) "כתב הרמב"ן בפירוש התורה בפסוק בנים אתם וגו' (דברים י"ד, א') וזה לשונו שם, על דעת רבותינו בשניהם אינו אלא על המת, ויתכן שהיתה המצוה הראשונה בכהנים לאמר שאם היה הכהן מקורח ומגודד אינו ראוי לעבודה כמו שאמר (ויקרא כ"א, ו) ולא יחללו וגו', והנה עבודתם מחוללת, וכאן ביאר כי המצוה גם לישראל, והוצרכו לשתייהן עכ"ל. ואיני מבין דבריו הקדושים שכתב אם היה הכהן מקורח ומגודד שהוא מחלל עבודה, דלא מצינו זה בגמ' וברמב"ם ז"ל דעבודתו מחוללת, דהא שיעור הקרחה על המת לדעת הרמב"ם היא בכגרים כמו שפסק בפ"ב מעבודה זרה הט"ו, ולדעת הרא"ש (מכות פ"ג סי' ב' – ג') חייב על שתי שערות, וזה ודאי דלא הוי מום, דהא אפילו קרחן בכל ראשו דמבואר במשנה בכורות מ"ג ע"א אינו מחלל עבודה, כמבואר בגמ' שם ע"ב מאי איכא בין מומא לבין אינו שוה בזרעו של אהרן, מומא מחיל עבודה שאינו שוה בזרעו של אהרן אינו מחיל עבודה. וכן בשורט על המת דחייב אפילו בכל שהוא אין זה מום ולמה יחלל עבודה. ולדעתי זה הוי כמו שעובר על שאר איסורי התורה דאינו פסול לעבודה כמו שמבואר בש"ס ופוסקים. (קומץ מנחה שם) ועיין משך חכמה ויקרא פכ"א פס' ה לא יקרחה קרחה בראשם כו' – כתב זה להורות שהמגולח זקן ומקורח ראש כו' אינו ראוי שישמש ע"ג מזבח, ומחלל עבודה לפ"ו. ואין זה סותר לדברי הגמ' בזבחים י"ז דאמר דאינו מחלל עבודה, דאיסורים דקרחה וגלות זקן ושרט הוי דינו כמטמא למתים וכנושא נשים פסולות, דכל זמן שהם עמו מחלל עבודה (לדעת קצת) (ע' רמב"ן דברים ר"פ יד) ואינו עובד ע"ג המזבח, וכיון שנודר (בכורות מה): הוא כשר לעבוד כו', כן הכא עד שיקבל עליו שלא לעשות עוד זה פסול לעבוד. ויעוין תוס' יבמות פ"ה ד"ה וכל מקום שהוא פסול.

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

שרט שריטה אחת על חמש מתים או חמש שריטות על מת אחד לוקה חמש והוא שהתרו בו על כל אחת ואחת⁵⁷ ואם שרט חמש שריטות בבת אחת י"א⁵⁸ שאינו חייב אלא אחת וי"א⁵⁹ שהי"ב על כל אחת ואחת.

ואינו חייב⁶⁰ א"כ עושה כן על מת ואפילו אינו קרוב⁶¹ או לעבודת כוכבים⁶² ואפילו אם אין עובדים אותה בכך⁶³, אלא שעל מתו חייבים בין ביד בין בכלי, ולעבודת כוכבים אינו חייב אלא בכלי ומ"מ גם ביד אסור מדרבנן.

גדידה ושריטה אחת היא, וכשם שהיו העכו"ם שורטים בבשרם על מתייהם מפני הצער, כך היו חובלין בעצמם לעבודת כוכבים⁶⁴, שנאמר ויתגודדו כמשפטם גם זה אסרה תורה שנאמר לא תתגודדו.

מה שנאסרו גדידה ושריטה על מת, אסורים אפילו שלא בפני המת⁶⁵.

המתגודד⁶⁶ בלא טענה, או מתוך כעס על ביתו שנפל או ספינתו שטבעה, אף על פי שהוא דבר נמאס ביותר ומכוער ואסור, אין חיוב הלאו על זה. וי"א⁶⁷ שעל כל צער אחר כיון שאינו על מתו, מותר⁶⁸.

המתגודד על עבדו שמת הרי הוא כמתגודד על ספינתו או ביתו⁶⁹.

⁵⁷ רמב"ם ושו"ע שם ושם

⁵⁸ דרכי תשובה שם ס"ק יג

⁵⁹ ועיין מנ"ח שם אות ד

⁶⁰ שו"ע שם סעי' ה ובדרכי תשובה ס"ק ט

⁶¹ מנ"ח שם אות ב

⁶² ופשוט לענין שרט חמש שריטות, או לכמה עבודה זרה, דינו כמו שאר לאוין, דעל מת מרבינן ושרט לנפש, אבל בלאו זה דעבודה זרה אין לנו ריבוי, והוי ליה כשאר לאוין שבתורה וזה פשוט" (מנ"ח שם אות ו)

⁶³ עיין בבס"פ משנה (ד"ה גם זה) דמיירי דאין עובדין אותה בכך, דאי לאו הכי היה חייב סקילה, אלא היו עושים כדי להתעורר לפי דעתם המשובשת,

⁶⁴ רמב"ם שם הי"ג

⁶⁵ שו"ע שם סעי' ו

⁶⁶ חינוך מצוה תסז וב"ח שם

⁶⁷ עיין בדרכ"ת שם ס"ק יא שהביא מאחרונים שתמהו על דברי הרמ"א שיהיה אסור עכ"פ משום שאסור לחבול בעצמו (עיין ל"ת ש)

⁶⁸ רמ"א שם

⁶⁹ שו"ת רדב"ז מכתב יד ח"ה או"ה, יו"ד סי' קלד, שיש לומר להכי שינה הכתוב דדוקא המת שיש לו נפש חייב עליו, אבל העבדים אין נפשם נפש באמת. (שם). ויש לדון לפ"ז בקורה על נפל אם חייב משום לאו זה שגם נפל אינו נפש ממש וצ"ע)

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

יש מי⁷⁰ שאומר דדוקא שריטה, אבל אם מכה בידו על בשרו עד שדמו שותת, מותר. ויש מי שאוסר. ולכו"ע מותר להכות על בשרו עד שדמו שותת משום צער על התורה בפטירת גדול בתורה או רבו המובהק⁷¹.

המשרט⁷² בבשר חבירו בין על מת ובין לעבודת כוכבים⁷³ וחבירו מסייע⁷⁴, אם שניהם מזידים שניהם לוקים⁷⁵. אחד שוגג ואחד מזיד, המזיד לוקה.

ואפשר שאם שורט בבשר הגוי פטור⁷⁶. אם נשרט מן הגוי וסייע אפשר שחייב⁷⁷.

ח. מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות עושיין מקום שנהגו שלא לעשות אין עושיין

כבר התבאר במסכת פסחים דף נ. שבערב פסח קודם חצות⁷⁸ תלוי במנהג, מקום שנהגו לעשות עושיין כל המלאכות אפילו שלא לצורך המועד ואפילו בשכר, ובמקום שנהגו שלא לעשות אין עושיין מהניץ החמה ואף בניהם אחריהם עד סוף כל הדורות הדרים בעיר הזאת, אינן רשאים לשנות ממנהג אבותיהן, משום שנאמר ואל תטוש תורת אמך. אך עד הניץ רשאים לשנות מלאכה.

בירושלים עיה"ק תובב"א כתב מרן הפר"ח⁷⁹ שהמנהג שלא עשות מלאכה קודם חצות. ויש שכתב לחשוש לכך גם בזמן הזה⁸⁰. אולם בשכונות שסביבות ירושלים העתיקה יש מקום להקל לנהוג כפי מנהג הקהילה.

⁷⁰ שו"ע שם סעי' ז

⁷¹ שו"ע ס"ק י ובית הלל שם

⁷² שו"ע שם סעי' יא

⁷³ מנחת חינוך שם אות ו

⁷⁴ ועיין לעיל ל"ת מג שהבאתי גבי הקפה מש"כ במנ"ח מצוה רנא אות ב דמבואר בגמ' דאי מקיף לעצמו לוקה שתים, וא"כ הכא נמי המשרט עצמו לוקה שתים, והרמב"ם לא כתב כן לא כאן ולא בל"ת דהקפה וכ"כ במנ"ח כאן אות ו

⁷⁵ והוא כמו לאו דהקפת הראש המבואר ברמב"ם בראש הפרק ה"א ונתבאר בש"ס דילין (מכות כ ע"ב) דאחד המקיף ואחד הניקף חייב עיין בגמ' (וברש"י ד"ה דאמר לך מנין), הכא נמי דהוא בלשון רבים שניהם בכלל, אך דהנשרט צריך לסייע, דאי לאו הכי הוי לאו שאין בו מעשה כמבואר בש"ס גבי הקפה. ועיין משך חכמה ויקרא פכ"א פס' ה

⁷⁶ מנחת חינוך תסז אות ו. כמו בהקפה דמותר להקיף הגוי ולאוסרים שם הכ"נ אסור (עיין ל"ת מג)

⁷⁷ כמו בהקפה עיי"ש

⁷⁸ שו"ע ונו"כ תסח ג

⁷⁹ שם סעי' ג

⁸⁰ עיין שו"ת יחזה דעת ח"ד סי' כ שכתב שם "ולכן טוב להקדים ולהסתפר בליל ערב פסח, ואמנם ראיתי להרה"ג רבי אליהו ישראל בספר אדרת אליהו (דף ט' ע"א) שכתב, שראה שגם בעה"ק ירושלים שהיא מקום

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

לנוהגים לאסור מלאכה דוקא מלאכות גמורות נאסרו, שקודם חצות כלאחר חצות. ועיי"ש אלו מלאכות נאסרו.

שנהגו שלא לעשות מלאכה, שמקילים להסתפר בערב פסח קודם חצות אף על ידי ישראל, ושלא כדעת מרן השלחן ערוך, ואין למחות בידם כיון שהוא לצורך המועד. ע"ש. מכל מקום עדיף לצאת ידי חובת מרן באופן שיקדימו להסתפר בליל ערב פסח. כי המנהג שלא לעשות מלאכה בערב פסח הוא רק מהניץ החמה".

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>